

.....
MILJØMINISTERIET

Departementet

Den 13. december 2006

Miljøministerens besvarelse af spørgsmålene Q og S stillet af Steen Gade (SF).

Spørgsmål nr. Q:

Vil ministeren redegøre for, hvilke initiativer ministeren agter at tage i forhold til bl.a. Cheminova, Århus Universitet og de brasilianske myndigheder på baggrund af Politikens reportager om Cheminovas salg af det meget sundhedsfarlige methyl parathion i Brasilien?

Spørgsmål nr. S:

Ministeren bedes redegøre for, hvad ministeren forventer at opnå i de kommende forhandlinger med Cheminova?

Svar:

Tak for spørgsmålene. Jeg er glad for, at udvalget har ønsket at rejse denne debat om virksomheders ansvar. Det er en central debat. Som I ved har jeg selv flere gange rejst den diskussion. Og jeg har nu – foranlediget af den konkrete sag, som spørgeren også er optaget af - taget initiativ til at drøfte spørgsmålet om salg af farlige pesticider i 3. verdenslande med Cheminovas ledelse og ejere.

Allerførst kan der dog være grund til at slå fast, at pesticider er nødvendige og gør meget godt for menneskene i de områder af verden, hvor landbrugsproduktionen er afhængig af pesticiderne. Under andre klimatiske forhold findes der skadevoldere, vi slet ikke kender til i Danmark, og andre forhold vil heller ikke kender til. Her kan anvendelsen af pesticider være nødvendig for at kunne brødføde befolkningerne.

Men vi bør hele tiden sikre os, at det er de bedste og de mindst skadelige midler, der anvendes. Det har vi arbejdet efter her-

hjemme og i EU, og derfor er en lang række af de værste stoffer i dag ikke tilladte her.

Methyl parathion er et af disse hos os forbudte stoffer – og hvis jeg bruger navnet Bladan, tror jeg vi alle ved, hvad jeg taler om. Methyl parathion er stort set det samme som Bladan – et produkt de fleste sikkert kan huske, og som de fleste nok troede var fortid. Og selv om Bladan har været på forbudslisten i mange år, er det et tilsvarende farligt produkt Cheminova fortsat i dag sælger i lande, hvor vi ved, at sikkerheden omkring anvendelsen af produkterne ofte ikke er orden.

Samtidig må det også nævnes, at Cheminovas giftsalg ikke er nogen ny sag. Cheminova har gennem de sidste 30 år stået for rigtig mange avisoverskrifter. Lad mig bare nævne salget til Melleamerika i 1997, hvor det også handlede om bladan, og sagen fra Indien for et par måneder siden.

Den aktuelle sag i Brasilien handler i høj grad om etik. Det er ikke ulovligt i dag at sælge metyl parathion i Brasilien.

Derfor er det først og fremmest op til Cheminovas ledelse, bestyrelse og aktionærer, om de mener, at de kan stå inde for den måde at drive forretning på. Jeg har før opfordret virksomheder – og jeg gentog denne opfordring i pressen for et par uger siden – til ikke at udsætte befolkningerne i andre lande for ringere miljøvilkår end det, vi under tilsvarende forhold ville acceptere herhjemme.

Det er et reelt etisk spørgsmål: Vil Cheminova tjene penge på stærkt giftige stoffer under de forhold, som er blevet beskrevet, når vi samtidig ved, at der er mindre giftige alternativer? Vil Cheminovas ledelse, bestyrelse og aktionærer stå inde for denne måde at drive forretning på?

Det er for mig de centrale spørgsmål. Og det var de spørgsmål, jeg stillede offentligt. Og det er de spørgsmål I har stillet.

Men lad os se på, hvilke muligheder der er. Hvilke handlemuligheder, har jeg som minister og I som Folketing i denne sag? Kunne vi f.eks. ikke bare forbyde Cheminova at sælge og producere stoffet?

Altså: går vi ind og sætter stop for Cheminovas produktion og salg af klasse 1 produkterne, vil andre aktører højst sandsynligt hurtigt overtage markedet med andre lignende produkter. Det kan måske lette vores samvittighed kortvarigt. Men den brasilianske landarbejder får det altså ikke nødvendigvis bedre af, at vi f.eks. lovgiver mod eksport. Måske bliver det snarere værre, hvis markedet i stedet indtages af endnu farligere stoffer og produkter med dårligere vejledninger til forbrug, og måske produceret under mere umulige forhold.

De brasilianske myndigheder har også et ansvar her. De brasilianske myndigheder har gennem Rotterdam konventionen godkendt salget af methyl parathion, og det er altså med myndighedernes accept, at landarbejderne bliver udsat for de farlige stoffer. Cheminova gør ikke noget ulovligt.

Nogle har talt meget om prisen – om ”den lille bonde” kan betale lidt mere for alternative stoffer. Fordelingssituationen i landbruget Brasilien er ifølge FAO følgende: mere end 50 % af jordbrugene er på under 10 hektarer men de udgør mindre end 3 % af det samlede areal, mens bare 1 % af de største farme optager op til 50 % af det samlede landbrugsareal. Det er vanskeligt at tro på, at disse helt enormt store farme ikke skulle kunne betynde nogle ganske vist en anelse dyrere, men også mindre skadelige midler.

Jeg mener ikke, at det isoleret set vil være rigtigt at tage kontakt til de brasilianske myndigheder med henblik på at få dem til at stoppe salget af methyl parathion. Der er tale om en generel sag. Brasilien er ikke det eneste land, der tillader salg af de farlige produkter, vel vidende at produkterne ofte ikke bliver håndteret forsvarligt. Sagen om monocrotophos i Indien var helt parallel.

Vi kan ikke være overdommer over for diverse nationale regeringer. Men vi kan arbejde for – og det gør vi – en bedre international regulering. Her kommer FAO ind i billedet.

FAO har kritiseret Cheminova for salget af methyl parathion til Brasilien, og jeg mener det er helt rigtigt at FAO som international autoritet kommer på banen i denne sag. Som sekretariat for Rotterdamskonventionen sammen med UNEP, har FAO fokus på myndighederne i modtagerlandene og deres rolle i forhold til anvendelsen af farlige kemikalier og pesticider. Virksomhederne kan ikke leve op til FAO's Code of Conduct, hvis ikke myndighederne i pågældende lande spiller med.

Globaliseringen betyder på den ene side, at virksomhederne må tage ansvar for deres egne handlinger. På den anden side er der behov for en bred international accept og indsats for at både virksomheder og myndigheder spiller med, for at vi kan komme disse problemer til livs.

Derfor arbejder Danmark også generelt på at få farlige stoffer reguleret internationalt. Vi ser gerne, at der på lang sigt etableres en ramme for bindende regulering af farlige stoffer, som ikke kan omfattes af de eksisterende globale kemikalieaftaler.

Vi vurderer hele tiden muligheden for initiativer på dette område. Men der er ingen tvivl om, at et egentligt globalt forbud eller eksportregulering er en meget vanskelig og tung sag. Erfaringerne fra bl.a. Rotterdamskonventionen viser, at bare en proces for information og samtykke opfattes som en for stram restriktion af lande, der har kommercielle interesser.

I mangel af et internationalt regelsæt til at sikre en bedre regulering af salg og eksport af pesticider, mener jeg at Cheminova som minimum bør følge anbefalingerne i FAO's Code of Conduct. Det betyder, at udfasningen til mindre farlige produkter skal ske så hurtigt som muligt. Der skal virkelig gode argumenter til for at legitimere lange udfasningstider, når Cheminovas direktør i pressen samtidig udtaler, at klasse 1 produkterne udgør under 5 % af Cheminovas samlede omsætning.

Det må ikke kun være økonomi, der er afgørende for at gå over til mindre skadelige produkter eller alternative produkter, når det er sundhed og miljø der betaler prisen.

Som sagt opfordrede jeg i Politiken den 26. november Cheminovas bestyrelse og aktionærer til at overveje etikken i denne sag.

Ifølge pressen har både ATP og LD kritiseret Cheminova for manglende åbenhed om deres forretningsstrategi. ATP og LD har store aktieposter i Cheminovas moderselskab (hhv. 10,45 % og 7,47 %) - man kan sige, at næsten alle danske lønmodtagere qua deres pensionsopsparing lukrerer på Cheminovas salg af pesticider. Det er derfor positivt, at både ATP og LD er gået ind i sagen for at få Cheminova til at drive en mere åben og etisk forsvarlig virksomhedspolitik.

Hovedaktionæren i Auriga, Cheminovas moderselskab, er Aarhus Universitets Forskningsfond. Det er ansatte og studerende fra Aarhus Universitet, der sidder i Forskningsfonden, og fonden tildeler årligt mellem 50 og 70 mio. kr. til forskning på Aarhus Universitet.

Forskningsfonden har stemmemajoriteten og er derfor afgørende for Cheminovas forretningsetik. I sine offentlige udtalelser har Forskningsfonden ikke været så højlydt kritisk omkring Cheminovas salg af de farlige sprøjtegifte som andre aktionærer.

I fredags holdt Miljøministeriets departementschef Erik Jacobsen et møde med fondens bestyrelsesformand, Lauritz B. Holm-Nielsen, hvor blandt andet fondens rolle i sagen blev drøftet.

Efterfølgende modtog ministeriet et brev, hvori bestyrelsesformanden slår fast: *"Som dansk baseret virksomhed og i kraft af selskabets ejerstruktur må der stilles særlige krav til, at Cheminova er blandt de bedste med hensyn til sikker produktion og distribution, med hensyn til at leve op til de etiske regelsæt, og*

med hensyn til at udvikle formuleringer og alternativer, der er sikrere for forbrugerne og miljøet.”

Desuden skriver han at: *”Arbejdet med Corporate Social Responsibility (...) skal sikre, at selskabet, som det er det erklærede mål, lever op til FAO’s Code of Conduct vedrørende distribution og brug af plantebeskyttelsesmidler”.*

Jeg er meget glad for denne udmelding fra Aarhus Universitet og Forskningsfonden. Jeg mener grundlæggende, at Aarhus Universitet som den samfundsinstitution et universitet er, er forpligtet til at sikre, at Cheminovas forretningsstrategi ikke er i konflikt med FAO’s anbefalinger. Forskningsfondens udmelding er derfor en positiv udvikling i sagen.

Jeg vil afslutte med at sige, at et resultat jeg gerne vil have ud af mit møde med Aurigas bestyrelse er, at Cheminova som dansk virksomhed kommer med i front i en global udvikling, der skal sikre langt mere sikkerhed omkring sundhed og miljø i anvendelsen af pesticider.

Der er brug for internationale aftaler og lovgivning. Og jeg vil stadigvæk kæmpe for at komme så mange problemer med farlige kemikalier til livs ad denne vej som muligt. Det gør vi allerede gennem Rotterdam-konventionen, Stockholm-konventionen og gennem den globale kemikaliestrategi SAICM. Udmeldingen om at Cheminova vil følge FAO, og at de vil få en tilkendegivelse fra FAO vedrørende virksomhedens aktiviteter, er en god begyndelse.